

Dr. sc. Damir Juras, dipl. iur.
Ministarstvo unutarnjih poslova, Split
Pregledni naučni rad
djuras@mup.hr

UDK: 343.364(497.5)
Pregledni naučni rad
Primljen: 17. 01. 2016.
Odobren: 14. 04. 2016.

LAŽNO PRIJAVLJIVANJE KAZNENOG DJELA U ZAKONODAVSTVU I PRAKSI REPUBLIKE HRVATSKE

SAŽETAK: U radu se, uz navođenja stajališta pravne teorije i sudske prakse, te statističkih podataka daje prikaz pravne regulative kojom je u Republici Hrvatskoj normirano kazneno djelo lažnog prijavljivanja. Autor ističe da je svrha ovog kaznenog djela omogućiti nesmetan rad pravosuđa i zaštititi čast i ugled osoba koje se lažno optužuju za počinjenje kaznenog djela, te zaključuje da je zakonodavac dobro regulirao navedeno kazneno djelo, a na tijelima kaznenog pravosuđa je da pravne norme dosljedno provode u praksi.

KLJUČNE RIJEČI: kaznena prijava, kazneno djelo, lažna optužba, lažno prijavljivanje kaznenog djela, Republika Hrvatska.

1. Uvod

Aktivnosti pravosudnih tijela su od velike važnosti za državu odnosno njezine građane pa postoji potreba zaštite pravosudnih tijela od postupaka kojima se ugrožava ili sprječava njihov rad. Zakonodavac u Republici Hrvatskoj je kaznena djela protiv pravosuđa grupirao u posebnu XXIX glavu Kaznenog zakona (Narodne novine, dalje: NN, broj 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, dalje: KZ).

Predmet ovog rada je jedno od kaznenih djela protiv pravosuđa – kazneno djelo lažnog prijavljivanja kaznenog djela. Svrha, odnosno

zaštitni objekt ovog kaznenog djela je dvostruk. Prvo, zaštita protiv denuncijanata koji lažnim prijavljivanjem ometaju rad pravosuđa, jer neopravdano pokreću pravosudni aparat, ili ga skreću u pogrešnom pravcu. Drugo, želi se zaštititi čast i ugled osobe koja je lažno prijavljena, čime su joj ugroženi čast i ugled i neopravdano je izvrgnuta aktivnostima pravosudnih tijela.

U razdoblju od 2012. do 2014. Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske (dalje: MUP RH) evidentiralo je 383 kaznena djela lažnog prijavljivanja kaznenog djela¹, Državno odvjetništvo Republike Hrvatske (dalje: DORH) zaprimilo je kaznene prijave za kazneno djelo lažno prijavljivanje kaznenog djela protiv 592 osobe², dok je za navedeno kazneno djelo osuđeno 209 punoljetnih osoba.³

Tablica 1. Statistički podaci o kaznenom djelu lažnog prijavljivanja kaznenog djela u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2010 do 2012. godine

Godina	Kaznena djela lažnog prijavljivanja kaznenog djela evidentirana u MUP-u RH	Kaznene prijave za lažno prijavljivanje kaznenog djela primljene i riješene u DORH-u			Osuđene punoljetne osobe
		Primljene prijave	Odbačaji prijava	Podignute optužnice	
2012.	116	202	154	99	71
2013.	137	186	92	66	67
2014.	130	204	134	81	71
Zbirno	383	592	380	246	209

¹ izvor podataka: MUP RH, Ravnateljstvo policije, dopis broj: 511-01-43-152-18/16 od 25. veljače 2016.

² izvor podataka: DORH, dopis broj: PPI-DO-3/2016 od 24. veljače 2016. – napomena: u navedenim podacima prikazano je koliko je i na koji način odlučeno o kaznenim prijavama tijekom navedene godine neovisno u kojoj godini je pojedina prijava zaprimljena.

³ izvor podataka: Državni zavod za statistiku, Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2010., 2011., 2012., 2013. i 2014., www.dzs.hr

II. Zakonsko uređenje lažnog prijavljivanja kaznenog djela

U Republici Hrvatskoj kazneno djelo „Lažno prijavljivanje kaznenog djela“ propisano je člankom 304 KZ-a koji glasi:

1. Tko prijavi neku osobu ili podmetne tragove koji upućuju na to da je počinila kazneno djelo, iako zna da to nije istina, a ne radi se o kaznenom djelu koje se progoni po privatnoj tužbi, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.

2. Tko lažnom prijavom, podmetanjem tragova ili na drugi način izazove pokretanje kaznenog postupka protiv osobe za koju zna da nije počinitelj kaznenog djela, a ne radi se o kaznenom djelu koje se progoni po privatnoj tužbi, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

3. Tko prijavi da je počinjeno kazneno djelo iako zna da to nije istina, a ne radi se o kaznenom djelu koje se progoni po privatnoj tužbi, ili tko sebe prijavi da je počinio takvo djelo iako zna da to nije istina, kaznit će se kaznom zatvora do jedne godine⁴.

U tri stavka sadržana su četiri oblika lažnog prijavljivanja: u st.

1. izravno lažno prijavljivanje, u st. 2. neizravno lažno prijavljivanje, u st. 3. dva različita oblika: lažno prijavljivanje kaznenog djela i lažno samoprijavljivanje.

2.1. Zajedničko svojstvo svih oblika kaznenog djela

Za postojanje ovog djela nije uvjet da je podnesena strogo formalna prijava, odnosno da je ona označena kao kaznena prijava. Bitan je sadržaj izjave, a ne je li ona formalno označena kao kaznena prijava, pa će djelo biti počinjeno i kada je počinitelj drugu podnio prijavu i u formi predstavke ili pritužbe⁵.

---

⁴ U prijašnjem Kaznenom zakonu, NN 110/97, 27/98, 50/00, 129/00, 51/01, 111/03, 190/03, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07, 152/08, 57/11, kazneno djelo lažno prijavljivanje kaznenog djela bilo je propisano u čl. 302.

⁵ „Optuženica koja je u predstavi na rad suca općinskog suda upućenoj predsjedniku županijskog suda, predsjedniku VSRH i ministru pravosuđa, neistinito navela da je taj sudac za izradu pismenog otpavka presude zahtijevao 5.000 DEM, dakle neistinito tvrdila da je sudac počinio kazneno djelo primanja

Prijava može biti pisana, usmena, dana na zapisnik ili telefonom, upućena faksom ili elektroničkom poštom, ili kao neformalna izjava u nekom kontaktu s djelatnicima tijela kaznenog progona (redarstvenom vlasti, državnim odvjetništvom) ili primjerice u tijeku ispitivanja neke osobe kao okrivljenika u istražnom postupku.

Vrlo često se najgrublje lažne optužbe dostavljaju anonimno, pa treba istaći kako će ovo kazneno djelo „postojati i kad je prijava anonimna, a poslije se utvrdi tko je podnositelj prijave.“ (Bačić, Pavlović, 2001: 411). Štoviše, ako je takav podnesak anonimn, policija je dužna po službenoj dužnosti raditi na otkrivanju identiteta podnositelja jednako kao i u svim drugim slučajevima počinjenja kaznenog djela koje se goni po službenoj dužnosti od strane nepoznatog počinitelja - čl. 204, st. 1 i 207 Zakona o kaznenom postupku (NN, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, dalje: ZKP) i čl. 3, st.1, t.3. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima (NN, br. 74/09, 92/14).

Djelo je dovršeno kada je prijava podnesena tijelima kaznenog progona ili pravosuđa: državnim odvjetniku, policiji, sudovima (Garačić, 2001). Smatra se da je prijava podnesena i kada je predana pravnoj osobi ili državnom tijelu, a ono ju je dostavilo nadležnom državnom

---

mita, čini kazneno djelo lažnog prijavljivanja iz čl. 302, st. 1. KZ. Za ostvarenje objektivnog učinka tog djela nije potrebno da je podnesena strogo formalna prijava, bitan je sadržaj predstavke u kojem se nesumnjivo tvrdi da je sudac počinitelj kaznenog djela koje se goni po službenoj dužnosti, jer tijela kojima je predstavka upućena s njome moraju postupati u skladu s odredbom čl. 173, st. 3. ZKP, a toga je bila svjesna i optuženica, dakle znala je da prijavljuje navedenog suca općinskog suda.“; presuda Vrhovnog suda Republike Hrvatske, broj: I-KŽ 532/96-3 od 1. rujna 1999.; „(...) nadalje vezano za bitna obilježja ovog kaznenog djela sud ističe da to što odbrana sugerira da ovo kazneno djelo ne bi objektivno ni moglo biti počinjeno na ovaj način, upućivanjem predstavki, ističe se da forma prijave nije strogo određena, dakle nije važno kada se osoba prijavljuje za počinjenje nekog kaznenog djela za koje se progoni po službenoj dužnosti, naznačuje li se ista prijava kao predstavka, zamolba, već je svakako važan sadržaj prijave pa po zaključku ovog suda predstavke i zamolba upućivane MUP-u protiv oštećenika (...), policijskog službenika, a da bi isti počinio kaznena djela za koja se progoni po službenoj dužnosti predstavljaju prijavu u smislu odredbe čl. 302, st.1. KZ-a.“; presuda Općinskog suda u Splitu, broj: K-400/10 od 26. listopada 2012.

odvjetniku⁶. Bitno je istaći da su sva državna tijela i pravne osobe dužni prijaviti kaznena djela koja se progone po službenoj dužnosti, a dojavljena su im ili su za njih sama saznala (čl. 204, st.1. ZKP-a). Izuzetak je lažno prijavljivanje podmetanjem tragova u kojem slučaju je djelo dovršeno kada dođe do pokretanja kaznenog postupka.

Prijava mora biti lažna odnosno njezin podnositelj mora biti svjestan objektivne neistinitosti tvrdnje, mora znati da ono što iznosi u prijavi ne odgovara stvarnosti⁷.

Prijava se mora odnositi na određenu osobu.

---

⁶ „Trebalo, dakle, reći da je djelo lažnog prijavljivanja učinjeno uvijek kad je lažna prijava dostavljena nadležnim organima pravosuđa, bez obzira da li je učinilac tim organima prijavu podnio neposredno ili je prijava stigla posrednim putem. U protivnom bili bi neopravdano favorizirani oni podnositelji lažnih prijava koji se služe zaobilaznim putem mada je po njihovoj djelatnosti eventualno došlo do pokretanja kriv. postupka protiv nevine osobe.“ (Zlatarić, 1958: 533).

⁷ „Naime, da bi se mogla prihvatiti tvrdnja oštećenika kao tužitelja da bi osumnjičenica počinila kazneno djelo lažnog prijavljivanja kaznenog djela na način da bi ga lažno prijavila za kazneno djelo prijetnje, bilo bi nužno utvrditi da je ta kaznena prijava bila takva objektivno i subjektivno, odnosno da bi osumnjičenica tu radnju poduzela iako je bila svjesna i znala da stvarne prijetnje nije bilo. Iz podataka pribavljenih tijekom prethodne obrade nije bilo moguće sa sigurnošću utvrditi da li se incidentna situacija doista dogodila na način kako je to opisala osumnjičenica iz ovog postupka, niti da li je osnovana tvrdnja oštećenika kao tužitelja da on u incidentu ni na koji način nije sudjelovao.“ Rješenje Županijskog suda u Splitu, broj: Kv II-25/16 od 21. siječnja 2016.; „Po zaključku ovog suda prijava okrivljenika odnosno njegova predstavka upućena Vladi RH od 20. prosinca 2010. g. je bila lažna tj. okrivljenik je bio svjestan da ono što je iznio u prijavi ne odgovara stvarnosti, svoje optužbe protiv (...) potvrdio je još jednom kada ga je USKOK pozvao na očitovanje bi li predmetna predstavka Vladi predstavljala kaznenu prijavu, međutim isti nije postupio po uputi iz Rješenja o odbačaju USKOK-a od 11. ožujka 2011. g. da može u roku od osam dana poduzeti kazneni progon protiv navedenih osumnjičenika podnošenjem optužnog prijedloga pred Općinskim sudom u S. objašnjavajući sudu da je tada imao druge prioritete i da bi mu to pričinilo dodatne troškove iz čega jasno proizlazi da je okrivljenik bio svjestan da lažno optužuje oštećenike, državne službenike za vrlo ozbiljna kaznena djela, a predstavka koju je uputio Vladi da je bila izraz nemoći i revolta zbog odluke o otkazu koja je za njega bila fatalna i s kojom se nije mogao pomiriti, a kako sam okrivljenik navodi u svojoj obrani.“; presuda Općinskog suda u Splitu, broj: K-1278/11b od 20. svibnja 2013.

Iz zakonskog opisa kaznenog djela proizlazi da je pretpostavka za ovo djelo da protiv osobe koja se lažno prijavljuje nije već prije pokrenut postupak za to djelo⁸.

Za postojanje ovog djela, osim kod neizravnog lažnog prijavljivanja (podmetanjem dokaza), nije uvjet da je došlo do pokretanja kaznenog postupka.

Lažna prijava mora se odnositi na djelo za koje se goni po službenoj dužnosti ili povodom prijedloga. Može se raditi o svršenom kaznenom djelu, o kažnjivom pokušaju ili pripremanju. Ako se ne radi o djelu za koje se goni po službenoj dužnosti ili povodom prijedloga, već privatnom tužbom, neće postojati kazneno djelo lažnog prijavljivanja, nego će se raditi o djelu klevete, koje se goni po privatnoj tužbi. Ovo djelo neće postojati ako iz sadržaja onoga što se prijavljuje proizlazi da se radi o prekršaju. Nema ovog djela ako postoje neke zakonske zapreke za vođenje kaznenog postupka (okolnosti koje isključuju kazneni progon: zastara, amnestija, pomilovanje i sl.).

Nije potrebno da je dana i pravna kvalifikacija djela.

Obilježje ovog kaznenog djela nije neki poseban motiv, npr. nastojanje podnositelja prijave da dođe do pokretanja kaznenog postupka, pa se od suda ne traži da utvrdi zbog čega je prijava podnijeta.

2.2. Posebnosti pojedinih oblika kaznenog djela

2.2.1. Izravno lažno prijavljivanje (čl. 304, st. 1. KZ-a)

Ovdje se radi o prijavljivanju određene osobe da je ona počinila kazneno djelo, koje se ne goni po privatnoj tužbi, iako podnositelj prijave zna da ta osoba nije počinitelj djela.

Prijava se mora odnositi na određenu osobu tako da se navodi da je ona počinitelj djela ili sudionik (poticatelj, pomagač) u nekom kaznenom djelu. Prijavljena osoba mora stvarno postojati⁹. „Ne moraju

---

⁸ „Prvostupanjski sud je pravilno utvrdio kako je financijsko knjigovodstveni vještak dao nalaz i mišljenje po nalogu suda kada je već postupak bio u tijeku, pa zaključci u njegovom nalaz i mišljenju ne mogu predstavljati iniciranje niti prijavljivanje neke osobe da je počinjeno kazneno djelo.“, Županijski sud u Zagrebu, Kž 1230/05 od 20. rujna 2005.

⁹ „Ne postoji djelo ako se prijava odnosi na izmišljene ili umrle osobe, to može

se dati puni podaci o identitetu osobe koja se prijavljuje. Dovoljno je da su dani podaci na temelju kojih se može utvrditi identitet te osobe.“ (Petrović, Simić, 1991: 302).

Pristanak osobe da protiv nje bude podnesena lažna prijava ne isključuje protupravnost lažnog prijavljivanja.

Nije važno je li prijavljeno djelo uopće počinjeno ili ga je počinila neka druga osoba.

Svi detalji prijave ne moraju biti lažni.

Na strani podnositelja prijave mora postojati svijest o tome: da je prijava lažna, da osoba koju prijavljuje nije počinitelj djela, da je prijavljena osoba nedužna. Neće se raditi o ovom djelu ako se u prijavi navode određene okolnosti i činjenice koje su podnositelja prijave navele na zaključak da je određena osoba počinila kazneno djelo¹⁰.

Prijava mora biti lažna objektivno, a ne samo po uvjerenju podnositelja prijave. Nije dovoljno da podnositelj prijave drži da je njegova prijava eventualno lažna.

Počinitelj djela može biti i službena osoba.

Bez obzira što je okrivljenik u kaznenom postupku slobodan u izlaganju svoje obrane i što obranu nije niti dužan iznositi, on čini ovo kazneno djelo ako izlazi izvan okvira svoje obrane i svjesno lažno tereti drugu osobu da je počinila kazneno djelo koje se ne progoni po privatnoj tužbi jer takvo terećenje (iskazivanje) nije ni u granicama njegovih ustav-

---

biti djelo iz st. 3., kao što se može raditi o tom djelu iz st. 3. i onda kad u lažnom prijavljivanju nedostaje određenost u odnosu prema nekoj osobi kao počinitelju djela.“ (Pavlović, Rijeka, 2012: 658.

¹⁰ „(...) navesti nepobitne podatke i dokaze koji bi ukazivali na zaključak da je podnositelj kaznene prijave znao da on nije počinio nikakve radnje kaznenog djela i da ga je unatoč tome saznanju kazneno prijavio, odnosno da je prijavitelj znao da ono što iznosi u prijavi ne odgovara stvarnosti. Inače se ne radi o ovom kaznenom djelu ako se u prijavi navode određene okolnosti i činjenice koje su prijavitelja navele na zaključak da je određena osoba (u konkretnom slučaju...) počinila kazneno djelo. Stoga nije dovoljno da (...) drži kako je prijava, navodno podnesena protiv njega zbog kaznenog djela, lažna.“ Rješenje Općinskog državnog odvjetništva u Splitu, broj: K-DO-76/2014 od 30. siječnja 2014.; „Utvrđiti što je laž, a što je istina, uvijek je poseban problem, uopće u krivičnom postupku, a naročito je problematično utvrditi da li je je počinitelj znao da je nešto istina – laž, ili nije znao. Na svu sreću, ovo djelo „lažnog prijavljivanja“ se ne može izvršiti iz nehata, te ono „mogao znati“ ne igra u ovom slučaju, ali, faktično, čak i to može imati odgovarajućeg (podsvjesnog) utjecaja na sud, prilikom utvrđivanja činjenice da li je počinitelj znao da ima ili nema krivičnog djela.“ (Ćirić, 2014: 117–118).

nih i zakonskih prava koja mu pripadaju u kaznenom postupku, a niti je u skladu s dobrom i odgovornom obranom (Pavlović, 2012)¹¹. Bačić (1989) i Mrčela (2003) smatraju da, uvažavajući pravnu situaciju okrivljenika koji nije dužan iskazivati niti govoriti istinu kada iznosi obranu te ne može počinuti kazneno djelo davanja lažnog iskaza¹², okrivljenik ne može počinuti kazneno djelo lažnog prijavljivanja kaznenog djela.

Postoji idealni stjecaj ovog djela i djela davanja lažnog iskaza kada svjedok u kaznenom postupku da iskaz koji odgovara djelu lažnog prijavljivanja¹³ (Pavlović, 2012; Petrović; Simić, 1991). „Ovdje počinitelj

---

¹¹ „Značajno je upozoriti da lažna prijava da je drugi počinitelj određenog kaznenog djela može biti počinjena i pri iznošenju obrane u kaznenom postupku. Naime, sloboda obrane, posebno iskazivanje okrivljenika u kaznenom postupku, ne ide tako daleko da on može svjesno neistinito prijavljivati drugu osobu da je počinila kazneno djelo.“, Pavišić, Grozdanić, Veić, 2007: 661.; „ (...) svjesnim lažnim terećenjem druge osobe, protiv koje još nije pokrenut kazneni postupak, okrivljenik čini ovo kazneno djelo. U određenim situacijama, kad je iz postojećeg kaznenog postupka očito da ta druga osoba nije počinitelj kaznenog djela za koje ga tereti okrivljenik, uzimajući u obzir situaciju u kojoj se nalazi okrivljenik i druge okolnosti konkretnog slučaja, takva njegova izjava o lažnom terećenju druge osobe predstavlja beznačajno djelo (čl. 33), ali je u svakom slučaju treba uzeti kao otegotnu okolnost.“, Pavlović, 2012: 659.; „Kad okrivljeni u krivičnom postupku daje iskaz on je slobodan u iznošenju svoje obrane i za takav svoj iskaz, makar se utvrdilo da je lažan, ne može krivično odgovarati. Ali ako je okrivljeni prekoračio granice zakonskih ovlaštenja i izašao iz okvira svoje obrane na taj način što je drugu osobu svjesno lažno teretio da je počinitelj krivičnog djela za koje se goni po službenoj dužnosti, znajući da se zbog takvog njegovog iskaza protiv te druge osobe može pokrenuti krivični postupak, odgovarati će okrivljeni zbog lažnog prijavljivanja.“, presuda Vrhovnog suda SR Hrvatske, broj: KŽ 1979/57 od 8. studenog 1957. „Pravo okrivljenog na obranu ne sadrži i pravo na vršenje krivičnog djela, jer nitko ne može imati takvo pravo bez obzira na svoje svojstvo, pa ni okrivljeni u krivičnom postupku (...)“; Petrović; Milić, 1991: 302.

¹² Tko prijavi neku osobu ili podmetne tragove koji upućuju na to da je počinila kazneno djelo, iako zna da to nije istina, a ne radi se o kaznenom djelu koje se progona po privatnoj tužbi, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine. Tko lažnom prijavom, podmetanjem tragova ili na drugi način izazove pokretanje kaznenog postupka protiv osobe za koju zna da nije počinitelj kaznenog djela, a ne radi se o kaznenom djelu koje se progona po privatnoj tužbi – čl. 305, st. 1-2 KZ-a.

¹³ „(...) svjedok nije dužan odgovarati na pojedina pitanja (...). (...) svjedok, koji se ne koristi ovom povlasticom, mora istinu govoriti, jer inače čini kriv. djelo (...). To mora važiti i za onoga, koji je podnio lažnu prijavu, pa bude o navodima iz svoje prijave saslušan kao svjedok.“, Zlatarić, 1958., str. 539.

s dvije vremenski odvojene radnje na dva načina povrjeđuje zaštićeno dobro, s tim što je druga povreda (lažan iskaz) mnogo teža od prve (to proizlazi iz zapriječenih kazni za oba djela.“ (Mrčela, 2003: 606)

Između kaznenog djela lažnog prijavljivanja kaznenog djela i kaznenog djela klevete postoji prividni stjecaj jer je kleveta konzumirana lažnim prijavljivanjem kaznenog djela (Zlatarić, 1958, Pavišić, Grozdanić, Veić, 2007). Atanacković (1985) smatra da se u ovom slučaju radi samo o lažnom prijavljivanju jer objekt zaštite nesmetanog djelovanja pravosuđa preteže nad objektom zaštite časti i ugleda kod klevete. Bačić (2001) smatra da se u ovom slučaju radi o idealnom stjecaju zbog različitosti objekta zaštite i težine jednog i drugog djela.

Ukoliko se radi o lažnom prijavljivanju koje nije učinjeno nadležnom tijelu kaznenog progona i takva prijava ne bude dostavljena takvom tijelu, u tom slučaju nisu ostvarena obilježja kaznenog djela lažnog prijavljivanja, ali prijavljenom ostaje mogućnost da tuži za klevetu.

2.2.2. Neizravno lažno prijavljivanje (čl. 304, st. 2 KZ-a)

Ovo djelo čini osoba koja lažnom prijavom, podmetanjem tragova¹⁴ kaznenog djela ili na drugi način¹⁵ izazove pokretanje kaznenog postupka¹⁶ zbog kaznenog djela za koje se kazneni postupak ne pokreće po privatnoj tužbi protiv osobe za koju zna da nije počinitelj.

Zbog posljedice pokretanja kaznenog postupka protiv oštećenika, zakonodavac je za ovaj oblik kaznenog djela propisao strožu kaznu (Turković i dr., 2013).

---

¹⁴ „Radnja počinjenja se može sastojati, primjerice, od podmetanja tragova ili drugih materijalnih dokaza koji upućuju na određenu osobu kao počinitelja djela, od stvaranja lažnih indicija (stavljanja, primjerice, ukradenih stvari u stan, automobil ili odjeću određene osobe), u krivotvorenju tragova: da se naprave tragovi kao kod istinskog kaznenog djela ili u preinačenju tragova, tako da se neki postojeći trag preinači u trag kaznenog djela; uopće, u bilo kakvom lažnom stvaranju dokaza, stavljanju tijelima kaznenog progona lažnog dokaznog materijala.“, Pavlović, 2012: 660.

¹⁵ „Na drugi način bi bilo npr. podmetanje krivotvorene isprave, stvaranje lažnih dokaza, itd.“, Tomić, 2007: 340.

¹⁶ Kazneni postupak započinje: 1. pravomoćnošću rješenja o provođenju istrage, 2. potvrđivanjem optužnice ako istraga nije provedena, 3. određivanjem rasprave na temelju privatne tužbe, 4. donošenjem presude o izdavanju kaznenog naloga (čl. 17, st. 1. ZKP-a)

Mora se raditi o podmetanjima koja se tiču okolnosti od bitnog značenja, koje mogu dovesti do pokretanja kaznenog postupka.

Motivi za počinjenje ovog djela mogu biti mržnja ili osveta, ali i odvratanje pozornosti od pravog počinitelja.

Počinitelj mora postupati s namjerom da izazove pokretanje kaznenog postupka odnosno mora znati da drugome stavlja na teret kazneno djelo koje taj drugi nije počinio.

Ako određena osoba putem druge osobe, koja nije znala za njezinu lažnost, podnese kaznenu prijavu, odgovarat će kao posredni počinitelj ovog kaznenog djela, a ukoliko je druga osoba znala za lažnost prijave, tada će odgovarati za ovo djelo, a osoba koja ju je potaknula na podnošenje prijave, odgovarati će za poticanje počinjenja istog kaznenog djela.

2.2.3. Lažno prijavljivanje kaznenog djela (čl. 304, st. 3. KZ-a)

Ovo djelo sastoji se od prijavljivanja da je počinjeno kazneno djelo koje se ne goni po privatnoj tužbi, iako podnositelj prijave zna da ono nije počinjeno. Radi se o prijavljivanju izmišljenog kaznenog djela, pri čemu se nitko ne prijavljuje kao počinitelj tog djela.

Motivi za počinjenje ovog djela su različiti, primjerice osoba privođeni novac povjeren u službi pa prijavi da je nad njom počinjeno razbojništvo ili osoba skrivi prometnu nesreću pa prijavi da su joj ukrali vozilo¹⁷.

Nije djelo ako se u prijavi samo iznose sumnje i pretpostavke.

---

¹⁷ „Optuženik je u kaznenoj prijavi naveo kako mu je nepoznata osoba 08. siječnja 2010. godine u vremenu od 23,10 do 23,50 sati, a dok se on nalazio u kafiću, otuđio osobno vozilo marke “BMW“ registarske oznake ST ... koje je u njegovu vlasništvu. Međutim, optuženik je prilikom prijave bio svjestan da se to zaista nije dogodilo, budući da je znao da se njegov automobil nalazi parkiran u Trogir, na adresi Put Muline 1, gdje ga je osobno ostavio nakon što je s tim automobilom sudjelovao u prometnoj nezgodi. Kod takvog stanja stvari, kod kazivanja optuženika i analize materijalnih dokaza, ovaj sud smatra da je činjenično stanje nedvojbeno utvrđeno, te da su se u ponašanju optuženika (...) ostvarila sva obilježja kaznenog djela iz članka 302. st. 2. Kaznenog zakona. Što se tiče subjektivnog odnosa optuženika prema počinjenom djelu, ovaj sud smatra da je optuženik kritične prigode postupao sa izravnom namjerom, tj. bio je svjestan svog protupravnog ponašanja i želio je njegovo počinjenje, čime su se u njegovom postupanju ostvarila obilježja kaznenog djela iz članka 302. st. 2. Kaznenog zakona.“, presuda Općinskog suda u Splitu, broj: K-123/10 od 8. 02. 2011.

2.2.4. Lažno samoprijavljivanje – samooptužba (čl. 304, st. 3. KZ-a)

Ovo djelo čini onaj tko samog sebe prijavi kao počinitelja kaznenog djela koje se ne goni po privatnoj tužbi, iako zna da on nije počinio to djelo.

Djelo koje se prijavljuje može biti stvarno počinjeno, ali počinitelj tog djela nije osoba koja podnosi prijavu, a može biti i izmišljeno.

Motivi za počinjenje ovog djela su različiti, primjerice osoba sebe lažno prijavi za određeno djelo da bi sebi osigurala alibi i skrenula pozornost sa težeg djela kojeg je počinila ili osoba lažno prijavi sebe kao počinitelja radi preuzimanja krivnje odnosno pomaganja pravom počinitelju da izbjegne kaznenu odgovornost. „Ovo može biti ili neka vrsta privremenog „samožrtvovanja“ za odgovarajuću naknadu, a prije svega zato da bi se policija i tužiteljstvo naveli na krivi trag, ali često može biti i posljedica bespogovorne vjere u autoritet nekog šefa, u stvari svojevrsne psihološke inferiornosti, kada se ide i na to da se poduzima lažno samoprijavljivanje.“ (Čirić, 2014: 113) „Smatrati će se kao otežavajuća okolnost ako se samooptuživanje vrši u cilju da se organi pravosuđa skrenu sa pravog puta u istrazi protiv pravog počinitelja krivičnog djela, ali se krivična odgovornost može smanjiti ako se to čini iz plemenitih pobuda, na primjer iz požrtvovanja prema roditeljima, djeci, bračnom drugu itd.“ (Tahović, 1957: 545)

III. Zaključak

Sudska praksa i statistički podaci pokazuju da je zakonodavac u Republici Hrvatskoj opravdano, s ciljem da se osigura neometan rad pravosuđa i zaštititi čast i ugled osoba koje se lažno optužuje, propisao kazneno djelo lažnog prijavljivanja kaznenog djela. U pravnoj teoriji i sudskoj praksi ne postoje značajniji prijevori u primjeni navedenog kaznenog djela, a bitno je istaknuti suglasje da forma lažne prijave nije od odlučne važnosti te da svi dijelovi prijave ne moraju biti lažni, kao i da će podnositelj prijave odgovarati za ovo kazneno djelo samo ako je svjesno uporabio neistinite navode o kaznenom djelu odnosno počinitelju.

Zakonodavac je propisao efikasan alat za zaštitu osoba od neosnovanih optužbi i za neometani rad pravosuđa, a na tijelima kaznenog progona je da navedeni alat učinkovito, dosljedno i cjelovito primjenjuju.

FALSELY REPORTING A CRIMINAL OFFENSE WITHIN THE LEGISLATION AND PRACTICE IN THE REPUBLIC OF CROATIA.

SUMMARY: Along with stating the point of view of legal theory and quoting judicial practice, as well as providing statistical data, in the paper the author gives a review of the legislation which proscribes the criminal offense of false accusations in the Republic of Croatia. The author points out that the purpose of this criminal offense is to enable undisturbed operation of the justice system and protect the honour and reputation of persons who are falsely accused of committing criminal offense, and concludes that the lawmaker has provided a good regulation of the said criminal offense, and the criminal justice authorities need to consistently implement the legal standards in practice.

KEY WORDS: *criminal charges, criminal offense, false accusations, falsely reporting a criminal offense, Republic of Croatia*

Literatura:

- Atanoković, D. (1985). *Krivično pravo, Posebni dio*, Beograd: Službeni list SFRJ
- Bačić, F., Šeparović, Z. (1989). *Krivično pravo, Posebni dio*, Zagreb: Narodne novine
- Bačić, F., Pavlović, Š. (2001). *Kazneno pravo, Posebni dio*, Zagreb: Informator
- Garačić, A. (2001). *Kazneni zakon u sudskoj praksi*, Zagreb: Naklada Zadro
- Čirić, J. (2014). Lažno prijavljivanje, *Pravna riječ*, br. 40.
- Mrčela, M. (2003). Kaznena djela protiv pravosuđa, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, br. 2
- Pavišić, B., Grozdanić, V., Veić, P. (2007). *Komentar Kaznenog zakona*, Zagreb: Narodne novine
- Pavlović, Š. (2012). *Kazneni zakon*, Rijeka: Libertin naklada
- Petrović, M., Simić, I. (1991). *Krivični zakon Srbije*, Beograd: Poslovna politika
- Tahović, D. (1957). *Komentar Krivičnog zakonika*, Beograd: Savremena administracija
- Turković, K., Novoselec, P., Grozdanić, V., Kurtović Mišić, A., Denčinović, D., Bojanić, I., Munivrana Vajda, M., Nola, S., Roksandić Vidlička, S., Tripalo, D., Maršavelski, A. (2013). *Komentar Kaznenog zakona*, Zagreb: Narodne novine
- Zlatarić, B. (1958). *Krivični zakonik u praktičnoj primjeni*, II svezak, Zagreb: Narodne novine